

แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น*

Motivation in Buddhist Meditation of Students in Mahamakut Buddhist University Isan Campus Khon Kaen Province

พระครูปลัดสุวัฒนุ โสภณโกศล, พระปลัดวสันต์ ธวัชโร, อัครเดช นิลโยธิน,
ประชัน ชะชิกุล และภัทรชัย อุทาพันธ์
Phrakhrupalad Surawut Saengmano, Phrapalad Wasan Teerawaro,
Akkharadet Neelayothin, Prachan Chachikul and Phattharachai Uthaphun
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
Mahamakut Buddhist University, Isan Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: akara2511@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น และ 2) เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น โดยเปรียบเทียบจากเพศ สถานภาพ และสาขาวิชาที่เรียน ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ จากกลุ่มตัวอย่างของประชากรที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น เข้าร่วมโครงการปฏิบัติธรรม จำนวน 219 ราย

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมในระดับมาก 2) นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่มีเพศต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมไม่แตกต่างกัน 3) นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่มีสถานภาพต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมไม่แตกต่างกัน 4) นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่มีสาขาวิชาต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: แรงจูงใจ; การปฏิบัติธรรม

*ได้รับบทความ: 12 มกราคม 2562; แก้ไขบทความ: 27 กุมภาพันธ์ 2562; ตอรับตีพิมพ์: 18 มีนาคม 2562

Received: January 12, 2019; Revised: February 27, 2019; Accepted: March 18, 2019

Abstract

This research aims to study the motivation in Buddhist meditation of students at Mahamakut Buddhist University Isan Campus and to compare the motivation in Buddhist meditation of the students by their personal factors: gender, status, and major of education. The survey methodology was used, to gather data from the samples of the population who are students at Mahamakut Buddhist University, Isan Campus.

The results showed that: 1) the students at Mahamakut Buddhist University Isan Campus reflected the motivation in Buddhist meditation at a high extent. 2) Gender differences, male and female of students, are not different motivation in Buddhist meditation. 3) The students with different status did not show the different motivation in Buddhist meditation. 4) The students with different majors of education showed the different motivation in Buddhist meditation, with statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: Motivation; Meditation

1. บทนำ

โลกปัจจุบันในศตวรรษที่ 21 นั้น แคลงเนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ทำให้เกิดการแข่งขันสูงในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต ที่เกิดผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน และทำให้เกิดปัญหาทั้งต่อตนเองส่วนรวม องค์กร สังคม รวมถึงประเทศชาติ โดยทุกคนจะต้องมีความสามารถหรือทักษะในการแก้ไข และปรับตัว เพื่อรับสภาพของเปลี่ยนแปลงนั้นๆ แต่ถ้าไม่สามารถแก้ปัญหาหรือปรับตัวได้ ปัญหา ก็จะเกิดขึ้นกับตนเองและอาจขยายผลกระทบต่องานส่วนรวมด้วย เพราะเมื่อสภาพจิตใจถดถอยเกิดความเครียดมากขึ้น ย่อมทำให้การใช้ชีวิตและการทำงานขาดประสิทธิภาพ ไม่มีสมาธิ

เกิดความผิดพลาดประสิทธิภาพประสิทธิผลลดลง จนไม่อาจบรรลุเป้าหมายหรือล้มเหลวในชีวิตหน้าที่การงาน ดังนั้นจึงต้องมีการบริหารจัดการกับความเครียด โดยนำหลักการปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนามาใช้ฝึกอบรมจิตให้เข้าถึงความจริงแท้ เกิดความรอบรู้จนถึงที่สุดว่าอัตภาพของตนเอง ซึ่งประกอบด้วยรูปและนามนี้คืออะไร ทำอย่างไรจึงจะสามารถปรับกายและจิตให้อยู่ในสภาพปกติได้ ไม่ขาดตกบกพร่องทั้งทางกายและจิตใจ จิตจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะต้องประกอบด้วยสติที่สมบูรณ์พร้อม เพราะความบกพร่องทางจิตอันเนื่องมาจากการขาดสติย่อมนำมาซึ่งความทุกข์อย่างใหญ่หลวงแก่มนุษย์

การปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนานั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาความทุกข์ หรือขจัด

ความทุกข์และเพื่อนำไปสู่การดับทุกข์โดยสิ้นเชิง ในที่สุด ดังนั้น การปฏิบัติธรรมจึงมีความสำคัญและ จำเป็นอย่างยิ่งกับมนุษย์ทุกคน โดยไม่เลือกชนชั้น เชื้อชาติ อาชีพ เพศ วัย และฐานะ เพียงแต่ผู้นั้น จะต้องมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติธรรมอย่างแท้จริง เพราะทุกคนล้วนต้องการความสุขและไม่ต้องการ ทุกข์ทั้งสิ้น

การปฏิบัติธรรมไม่จำเป็นต้องปฏิบัติที่วัด หรือในสำนักที่จัดขึ้นไว้ เพื่อการปฏิบัติเท่านั้น เป็น ความเข้าใจคลาดเคลื่อนและไม่จำเป็น เพราะการ บรรเทาความทุกข์หรือทำให้ทุกข์ลดลงหรือหมดไป ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถานที่ที่สามารถทำได้ทุกที่ ทุกเวลา ด้วยการทำความเข้าใจ และตั้งใจปฏิบัติธรรมตาม แนวทางที่พระพุทธเจ้าได้ทรงสั่งสอนไว้ด้วยความ พยายาม และอดทน จนเกิดความแจ่มแจ้งในธรรม เหล่านั้น คือ รู้ถึงเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดทุกข์ และรู้ วิธีที่จะนำไปสู่การดับทุกข์เหล่านั้น จิตใจก็เกิด ความสุข คลายทุกข์ หรือดับทุกข์นั้นได้ แม้แต่ใน ขณะที่กำลังทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่ประจำวัน นั้นเองความสุขจะเกิดขึ้นในจิตของ เมื่อได้ดำเนิน ไปตามกระบวนการปฏิบัติธรรมที่ถูกต้องตาม ขั้นตอนของการฝึกปฏิบัติตนในไตรสิกขา กล่าวคือ การระมัดระวังกายวาจาด้วยการรักษาศีล การสงบ ระวังจิตใจด้วยการปฏิบัติสมาธิ และการเข้าถึง ความจริงด้วยปัญญาที่รู้แจ้งธรรม และด้วยเหตุนี้ เมื่อได้ปฏิบัติธรรมพอสมควรแก่ธรรม โดยไม่จำกัด เวลาและสถานที่ และก็จะเป็นผู้รู้ด้วยตัวของตัวเอง ไม่ต้องให้ใครบอกหรือแนะนำ หรือคาดการณ์ใดๆ ทั้งสิ้นหลักการปฏิบัติพุทธธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ ไม่ยาก ทั้งวิธีปฏิบัติและความเข้าใจที่ถูกต้อง

เพียงแต่ต้องเปิดใจรับความเป็นเหตุเป็นผลความ จริงที่เกิดขึ้น ไม่ปฏิบัติตนในสิ่งที่ไม่เป็นเหตุและผล มีความตั้งใจ มานะ และอดทนเป็นที่ตั้ง หลักการ ปฏิบัติพุทธธรรมที่ใช้เป็นหลักในการปฏิบัติพุทธ ธรรมนั้นมีอยู่เพียง 2 ข้อเท่านั้น คือ 1) ต้องคิด วิเคราะห์พิจารณาให้เห็นความจริงที่ปรากฏมีอยู่ ตรงหน้า โดยคำนึงไว้ตลอดเวลาว่า “ทุกชีวิตไม่ว่าคน หรือสัตว์ต่างก็มีความทุกข์ และทุกชีวิตต้องมีการะ ในการแก้ทุกข์ตลอดเวลา ตั้งแต่ตื่นจนหลับ เช่นเดียวกับทุกชีวิตโดยกระทำแบบนี้จนตาย” ดังนั้น การกระทำใดๆ ก็ตามที่เป็นไปเพื่อการ เบียดเบียนตนเองและชีวิตอื่น ก็ต้องหยุดกระทำ สิ่งเหล่านั้น ด้วยเหตุที่ผู้ปฏิบัติธรรมทุกคน ควรสำนึกกว่าการเป็นคนที่มีจิตใจสูงและงดงามนั้น จะต้องมีการกระทำทั้งทางกาย วาจา และใจเหมาะสมกับคำว่า “เกิดเป็นมนุษย์” ด้วยการไม่ เบียดเบียนและมีเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อชีวิตอื่น ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์ก็ตาม 2) ในขณะที่ยังไม่หลับ ให้มีสติ ให้ระลึกรู้และรู้สึก ตัวอยู่ทุกขณะว่า กำลังทำอะไรอยู่ ทุกอิริยาบถ นั่ง นอน เดิน ยืน รวมถึงกำลังคิดนึกอะไร ดีใจ เสียใจ เศร้า วุ่นเจ็บปวด และมีอะไรเกิดขึ้นกับตัว ซึ่งปรากฏ ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ จากรอบๆ ตัว การปฏิบัติในข้อนี้ คือ การเจริญสติสัมปชัญญะและ เข้าสู่สติปัฏฐานได้ ในที่สุด ถ้ากระทำอย่างสม่ำเสมอ ก็ได้ชื่อว่าเป็นผู้ปฏิบัติพุทธธรรมในเบื้องต้นแล้ว ความทุกข์ที่ไม่พึงปรารถนาแต่มีมากอยู่กับเป็น ประจำนั้น ก็จะลดลง ความเป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงมีความสุข ก็จะเกิดขึ้น และเมื่อ ดีขึ้น ก็รู้ได้ด้วยตนเอง ไม่จำเป็นต้องไปถามใครหรือ

ต้องให้ใครมาบอกว่า เป็นคนดีขึ้นแล้ว มีความสุขมากขึ้นแล้ว ความปิติ ยินดี และอิ่มใจจะเกิดขึ้นกับตัวของตัวเอง และก็ไม่ต้องการคำสรรเสริญใดๆ จากใครความเป็นสุขเกิดกับตัวเอง เพราะว่ารู้ตัวของเองดีกว่าคนอื่นทั้งหมดว่าความทำดีแล้วและเป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม และมีความสุขโดยไม่ต้องให้มีใครมาบอกหรือชม นั่นก็เพียงพอแล้วสำหรับตัวแล้ว

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าแรงจูงใจที่ทำให้มนุษย์ต้องการปฏิบัติพุทธธรรมคือความต้องการที่จะมีความสุข มีชีวิตที่ดี และพ้นไปจากความทุกข์ สามารถระงับดับทุกข์ได้ ทุกกาลทุกเวลา และทุกสถานที่ และยอมรับได้ว่า ตนนั้นเป็นคนดีทั้งกายและใจ สามารถดำเนินชีวิตไปบนหนทางที่ถูกต้องตรงตาม ไม่เป็นผู้เบียดเบียนผู้อื่น ให้ได้รับความเดือดร้อนหรือทุกข์ใจ เพราะรู้ว่าตนต้องการความสุขเกลียดทุกข์ฉนั้นใด ผู้อื่นก็ย่อมต้องการความสุขเกลียดทุกข์เหมือนกันนั้น ส่วนผู้ที่แม้จะอยู่ในวัดหรือในสำนักปฏิบัติธรรม หากไม่มีหลักในการปฏิบัติทั้งสองข้อนั้น ก็ไม่อาจจะพ้นจากทุกข์หรือพบกับความสุขได้ หรือไม่อาจเกิดความสุขในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพในโลกปัจจุบัน หรือการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุขในสังคมองค์กรที่ล้วนแต่ประกอบด้วยทุกข์และปัญหาต่างๆ และเช่นเดียวกับนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งคณะสงฆ์ไทย ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้และบริการวิชาการทางพระพุทธศาสนาและศาสตร์ชั้นสูงสำหรับพระภิกษุสามเณรและประชาชนทั่วไปที่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยทุกคน ต้องยึดถือหลัก

ปรัชญาของมหาวิทยาลัย ที่จะต้องพัฒนาตนเองเพื่อยกระดับบุคลากรและนักศึกษานักศึกษาให้เป็นคนดีทั้งกายและใจ กล่าวคือเป็นผู้มีความรู้ ด้วยการศึกษาค้นคว้า วิจัย และแสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาการทางพระพุทธศาสนา เพื่อประยุกต์เข้ากับศาสตร์ต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยและพระพุทธศาสนา รวมทั้งเพื่อบริการความรู้เกี่ยวกับวิชาการทางพระพุทธศาสนา ทั้งความรู้และการลงมือปฏิบัติ อันจะก่อให้เกิดพัฒนาการต่อนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ต่อชุมชนและสังคม รวมถึงเกิดความงสมมูลที่ยั่งยืน

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงมีนโยบายให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาจิตใจ โดยการปฏิบัติธรรม ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาคุณภาพนักศึกษาให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง มหาวิทยาลัย พระพุทธศาสนา และสังคมโดยส่วนรวมการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ของนักศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงเป็นไปเพื่อเพิ่มพูน สติปัญญาเน้นการเจริญสติ โดยมีวิธีการตามรู้ตามดูอารมณ์ปรมาัตถ์อยู่ตลอดเวลา ซึ่งได้แก่ กาย เวทนา จิต และธรรม ด้วยใจที่เป็นกลาง ไม่ปรุงแต่งเพิ่มเติม ดูตามความเป็นจริง สิ่งใดปรากฏก็กำหนดรู้จนเห็นความไม่เที่ยงแท้คือทุกสิ่ง เป็นทุกข์ ไม่เที่ยง และบังคับควบคุมไม่ได้ ซึ่งวิธีดังกล่าว คือ “การเจริญสติปัฏฐาน 4” เพื่อพัฒนาจิตใจให้มีความมั่นคง มีเหตุผลรู้ตัวรู้ชั่ว

ยอมรับความเป็นจริง และปฏิบัติตนให้อยู่ในศีลธรรมอันดีได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมองเห็นถึงความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาแรงจูงใจการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เพื่อให้เป็นไปสนองนโยบาย วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยที่มุ่งให้บัณฑิตมหาวิทยาลัยมีการพัฒนาทางด้านจิตใจในทางที่ดีขึ้น โดยยึดหลักสติปัญญา 4 เป็นแนวทางในการปฏิบัติธรรม ประโยชน์จากการศึกษาครั้งนี้ไม่เพียงจะเกิดแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ตัวผู้ศึกษาเองเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์ต่อประชาชน สังคมและประเทศชาติ ทั้งในทางวิชาการทางปฏิบัติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ ประกอบด้วย

1. ประชากรในการวิจัย คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ที่ร่วมกิจกรรมการปฏิบัติธรรมของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต

อีสาน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 245 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นมาจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบ (Check List) จำแนกเพศ สถานภาพ และสาขาวิชาที่เรียน 2) แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมี 5 เกณฑ์ระดับของ Kibert Scale จำนวน 22 ข้อ Model การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือพิจารณาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามหรือความตรงของเนื้อหา (IOC : Index of Item Objective Congruence) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่าเท่ากับ 0.90 และการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Reliability) โดยทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษา วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 30 ชุด ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟา (Alpha Reliability Coefficient) ทั้งฉบับได้ค่าเท่ากับ 0.963 สรุปได้ว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีคุณภาพทั้งในด้านความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) อยู่ในระดับที่สูงขึ้นไป ดังนั้นสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรด้วยวิธีการจับฉลากแบบไม่ใส่คืนจากบัญชีรายนามนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ที่เป็นประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 219 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.38 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

4. วิเคราะห์โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการทดสอบเอฟ (Tabacnick & Fidell, 2001)

4. สรุปผลการวิจัย

1. ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น มีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพัฒนาตนเอง ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.32) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านพัฒนาองค์ความรู้ กับหลักธรรมตนเอง ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.47) อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านพัฒนาการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.43) มีระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่เป็นเพศชาย และเพศหญิงมีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัยไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3. เปรียบเทียบระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น จำแนกสมณेरูปของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน คือ ระหว่างบรรพชิตกับคฤหัสถ์ ในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่นที่แสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

4. เปรียบเทียบระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสาขานักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ที่มีสาขาแตกต่างกัน 4 กลุ่ม คือ กลุ่มคณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ กลุ่มคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครองและกลุ่มคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยแตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วย Sheff's Method พบว่า นักศึกษากลุ่มคณะสังคมศาสตร์

สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มีแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมสูงกว่่านักศึกษากลุ่มคณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ และกลุ่มคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ที่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นนโยบายของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ที่เน้นผลิตนักศึกษาให้มีคุณภาพ ให้มีคุณธรรมจริยธรรม ตามข้อกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น รวมถึงการปลูกฝังการเข้าถึงหลักธรรมโดยการสั่งสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่นสอดคล้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ว่าด้วยมุ่งเน้นการพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ มีความพร้อมทางกายใจ สติปัญญา และทักษะศตวรรษที่ 21 มีคุณธรรมจริยธรรม เคารพกฎหมาย มีภาวะผู้นำ รู้รักศรัทธาค่าความเป็นไทยและรู้บริบทสากล โดยมุ่งหวังให้การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิต สร้างวิถีการเรียนรู้ของคนไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้สู่การร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม รวมถึงสอดคล้องกับ

อัตลักษณ์บัณฑิตมีความรอบรู้ในหลักพระพุทธศาสนาและสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่สังคมในระดับชาติหรือนานาชาติ (Ministry of Education, 2018)

2. จากผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น โดยที่เป็นเพศชายและเพศหญิง พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเป็นไม่ไปไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันนักศึกษาหญิงและนักศึกษาชาย มีความเท่าเทียมกัน โอกาสทางการรับรู้และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เท่าเทียมกัน และการรับรู้หรือการเรียนรู้เหมือนกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมานัส ฐานิสโร (Phra Manut Tanissaro, 2012) เรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้าปฏิบัติธรรมในสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 18 พบว่า เพศชายและหญิงมีความพึงพอใจต่อการเข้าปฏิบัติธรรมในสำนักปฏิบัติธรรม ประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 18 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้ง

3. จากผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ที่จำแนกระหว่างบรรพชิต และคฤหัสถ์ พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ระหว่างบรรพชิต และคฤหัสถ์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องจากว่า จากการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น เป็นภารกิจหลักที่ต้องปฏิบัติอยู่เป็นประจำ ด้วยเหตุนี้แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ระหว่างบรรพชิต และคฤหัสถ์ที่ไม่ต่างกัน สามารถร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมในวันสำคัญและตามนโยบายมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ดังนั้นแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชรรัตน์ อ่อนราษฎร์ (Onrat, 2014) พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ระหว่างบรรพชิต และคฤหัสถ์ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. จากผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสาขานักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ที่มีสาขาแตกต่างกัน 4 กลุ่ม คือ กลุ่มคณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ กลุ่มคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครองและกลุ่มคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์

ศาสตร์ พบว่า นักศึกษากลุ่มคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มีแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมสูงกว่านักศึกษากลุ่มคณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ และกลุ่มคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากว่า นักศึกษากลุ่มคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ได้รับการอบรมและเรียนรู้จากอาจารย์ที่เป็นพระสงฆ์ในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นนักสังคมสงเคราะห์ ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ในการเป็นจิตอาสาในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม และอยู่สายงานของคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ รวมถึงนโยบายมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ในการนำหลักธรรมมาใช้ประกอบการเรียนการสอน สอดคล้องกับจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ (Social Work Professions Council, 2018) ที่ว่า วิชาชีพสังคมสงเคราะห์เป็นวิชาชีพที่มีแนวความคิดพื้นฐานมาจากแนวคิดมนุษยนิยม หลักสิทธิมนุษยชน หลักการเคารพในศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และหลักความเป็นธรรมทางสังคม ซึ่งล้วนจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ นำไปสู่การสร้างคุณค่าความเป็นมนุษย์ในตัวของคนทุกคน และให้ความสำคัญต่อความเท่าเทียม เคารพในความหลากหลายของมนุษย์

6. ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรเพิ่มห้องปฏิบัติธรรมขนาดเล็กเพื่อแยกและแบ่งตามระดับของความสามารถของนักศึกษาปฏิบัติธรรม ควรจัดตามวันสำคัญทางศาสนาพุทธ ควรจะมีนโยบายที่ชัดเจนหรือแนวทางและขั้นตอนในการจูงใจให้มากขึ้น เช่น สถานที่เงียบสงบ ห้องน้ำเพียงพอต่อนักศึกษาปฏิบัติเบื้องต้นไม่หนักจนเกินไป และเน้นให้นักศึกษาเห็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง สร้างความรู้สึกรักศรัทธาต่อการปฏิบัติมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น โดยศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อทราบรายละเอียด ด้วยการสัมภาษณ์ (Interview) โดยแบบสัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาความพึงพอใจของประชาชนของการเข้าปฏิบัติธรรมหลายๆ สำนักปฏิบัติ เพื่อทำการเปรียบเทียบความพึงพอใจ และจะได้ไปปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันได้ และควรศึกษาเทคนิคเพิ่มเติมหรือด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนของการเข้าปฏิบัติธรรม เพื่อให้ได้เทคนิคที่เป็นไปในทางเดียวกัน

References

- Ministry of Education. (2018). *Notification of Ministry of Education Re: Higher Education Standards*. http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=52438&Key=news_act (Accessed 19 November 2018).
- Onrat, T. (2014). *A Motivation in Buddhist Meditation of Master Degree' Students in Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhonsawan Buddhist College*. <http://www.mcu.ac.th/userfiles/file/thesis/Educational-Administration/56-2-11-052.pdf> (Accessed 19 November 2018).
- Phra Manut Tanissaro. (2012). *The Study of People's Satisfaction toward Meditation Practice at the Meditation Centre of Ratchaburi Province No. 18*. http://www.mcu.ac.th/userfiles/file/thesis/Buddhist-Management/2555_Buddhist-Management/55-09-2-023.pdf (Accessed 19 November 2018).

- Social Work Professions Council. (2018). *Code of Ethics for Social Workers*. <http://www.swpc.or.th/index.php/extras/k2/k2-about/history-swpc/code-of-ethics-swpc-8-7-59> (Accessed 19 November 2018).
- Tabacnick, B.G., & Fidell, L.S. (2001). *Using Multivariate Statistics*. 4th ed. Boston : Allyn & Bacon.